

**ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

Με βάση τα παραδείγματα που δίνονται και προσέχοντας τις έντονα γραμμένες λέξεις (εισαγωγή, εκφορά) και τις λέξεις με πλάγια γράμματα (ρήμα εξάρτησης), να συμπληρώσετε τα στοιχεία που κάθε φορά σας ζητούνται.

Είναι επιρρηματικές προτάσεις κρίσεως με άρνηση οὐ (σε ειδικές περιπτώσεις μή).	
<p>- Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἤλθον (Οἱ Ἀθηναῖοι νόμιζαν ὅτι οἱ συμφωνίες εἰρήνης εἶχαν παραβιαστεί, διότι συγκρούστηκαν).</p> <p>- Ἀριαῖος ἐτύγχανεν ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος, διότι ἐτέτρωτο (Ο Ἀριαῖος τύχαινε να πηγαίνει πάνω σε άμαξα, διότι είχε πληγωθεί).</p> <p>- Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐλυπήθησαν, ὅτι τοιοῦτον ἄνδρα ἠγνόησαν (Αυτοί όταν άκουσαν λυπήθηκαν, γιατί αγνόησαν τέτοιο άντρα).</p> <p>- Ἐμίσει εἶ τις εὐεργετούμενος ἀχάριστος φαίνοίτο (Ἐνωθε απέχθεια, γιατί κάποιος φαινόταν άχάριστος, αν και ευεργετείτο).</p> <p>- Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' ὀργίζεται (Απορώ εγώ τουλάχιστο, γιατί κανείς από σας ούτε θυμάται ούτε οργίζεται).</p>	<p>Εξαρτώνται από ρήματα ψυχικού πάθους κυρίως, (έλυπήθησαν, έμίσει, θαυμάζω), αλλά και από κάθε ρήμα ή έκφραση που απαιτεί αιτιολόγηση.</p>
<p>- Ἴσως ἂν οὖν τις ἐπιτιμήσειέν μοι, ὥς οὐκ ἐπαινώ τούσδε τοὺς ἄνδρας. (Ἴσως κάποιος είναι δυνατό να με κατηγορήσει, γιατί δεν επαινώ αυτούς εδώ τους άντρες).</p> <p>- Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη (Ο Κῦρος φώναζε στον Κλεάρχο να οδηγεί το στράτευμα στο μέσο των εχθρών, διότι ο βασιλιάς ήταν εκεί).</p> <p>- Ταῦτα ἐρωτῶμεν, ἐπεὶ οὐ γινώσκομεν τί ποιεῖ (Ρωτούμε αυτά, γιατί δε γνωρίζουμε τι κάνει).</p> <p>- Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἤλθον (Οἱ Ἀθηναῖοι νόμισαν ὅτι οἱ συμφωνίες εἰρήνης εἶχαν παραβιαστεί, διότι συγκρούστηκαν).</p> <p>- Εἰλόμην τοῦτον τὸν λόγον παραλιπεῖν, ἐπειδὴ λίαν ῥάδιος ἦν ἐκείνοις. (Προτίμησα να παραλείψω αυτό το επιχείρημα, επειδή ήταν πολύ απλοϊκό για εκείνους).</p> <p>- Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' ὀργίζεται (Απορώ εγώ τουλάχιστο, γιατί κανείς από σας ούτε θυμάται ούτε οργίζεται).</p> <p>- Ὅτε τοίνυν οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν (Αφού/ επειδή λοιπόν έτσι έχουν τα πράγματα, αρμόζει με προθυμία να θέλω να ακούω).</p>	<p>Εισάγονται με τους συνδέσμους :</p> <p>ὥς : όταν το αίτιο παρουσιάζεται υποκειμενικό</p> <p>ὅτι: μετά από ρήματα ψυχικού πάθους ή παρόμοιες εκφράσεις, όταν το αίτιο παρουσιάζεται ή είναι πραγματικό.</p> <p>ἐπεὶ</p> <p>διότι</p> <p>ἐπειδὴ</p> <p>εἰ: μετά από ρήματα ψυχικού πάθους ή παρόμοιες εκφράσεις, όταν το αίτιο είναι πιθανό ή μπορεί να αμφισβητηθεί.</p>

	<p>ότε: (και όποτε) σπάνια εισάγουν αιτιολογική πρόταση που δηλώνει αιτία γνωστή και δεδομένη. Προσοχή: ο ώς και το επει στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου εισάγουν κύρια πρόταση, εφόσον δεν υπάρχει άλλη κύρια στην περίοδο ή την ημιπερίοδο.</p>
<p>-Χαίρω, ὅτι εὐδοκίμεις (Χαίρομαι, γιατί προοδεύεις). -Οἱ Ἕλληνες ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κύρος φαίνοιτο (Οἱ Ἕλληνες απορούσαν, γιατί ο Κύρος δε φαινόταν πουθενά). -Νῦν δέ, ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλεις καὶ ἐμοί τις ἀσχολία ἐστί, εἴμι· ἐπεὶ καὶ ταῦτ' ἂν ἴσως οὐκ ἀηδῶς σου ἤκουον (Τώρα, επειδή δε θέλεις και έχω κάποια εργασία, θα φύγω· γιατί και αυτά με ευχαρίστηση θα τα άκουα από σένα). -Δέομαι οὖν σου παραμείναι ἡμῖν, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνδὸς ἡδίων ἀκούσαιμι ἢ σοῦ (Σε παρακαλώ λοιπόν να μείνεις μαζί μας, γιατί εγώ κανέναν άλλον, δε θα άκουα με μεγαλύτερη ευχαρίστηση εκτός από σένα). -Οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κύρος οὔτε ἄλλον πέμπει οὐτ' αὐτὸς φαίνοιτο (Οἱ στρατηγοὶ απορούσαν, γιατί ο Κύρος οὔτε άλλον στέλλει οὔτε αυτός φαίνεται). -Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἤλθον (Οἱ Αθηναῖοι νόμισαν ότι οι συμφωνίες ειρήνης είχαν παραβιαστεί, γιατί συγκρούστηκαν).</p>	<p>Εκφέρονται με : οριστική : όταν εξαρτώνται από ρήμα αρκτικού χρόνου ευκτική του πλαγίου λόγου: όταν το ρήμα εξάρτησης βρίσκεται σε ιστορικό χρόνο δυνητική οριστική: όταν το αίτιο είναι μη πραγματικό ή παρουσιάζεται ως δυνατό στο παρελθόν δυνητική ευκτική: όταν το αίτιο θεωρείται δυνατό στο παρόν ή το μέλλον</p> <p>Σε μερικές περιπτώσεις παρουσιάζεται εναλλαγή οριστικής και ευκτικής του πλαγίου λόγου. Η οριστική δηλώνει βέβαιο και η ευκτική αβέβαιο γεγονός.</p> <p>Προσοχή : Μετά από ιστορικό χρόνο μπορεί η αιτιολογική πρόταση να εκφέρεται με οριστική και όχι ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί το περιεχόμενο της δευτερεύουσας έχει ισχύ και στο παρόν.</p>
<p>-Ἐπεὶ οὐκ ἤθελον καθαιρεῖν τὰ τείχη, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ'αὐτούς (Επειδή δεν ήθελαν να γκρεμίσουν τα τείχη, τους κήρυξαν τον πόλεμο). -Ξενοφῶντα ἠτιῶντο, ὅτι ἐδίωκεν ἀπὸ τῆς φάλαγγος (Κατηγορούσαν τον Ξενοφώντα, γιατί τους απομάκρυνε από τη φάλαγγα). - Διὰ τοῦτο ἐπιτιμῶ, ὅτι πάλαι ἂν ἅπαντα ἀπωλέσατε (Γι' αυτό το λόγο κατηγορώ, γιατί δηλαδή από παλιά θα τα χάνατε όλα).</p>	<p>Χρησιμεύουν ως :</p> <ul style="list-style-type: none"> • επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας • επεξήγηση (όταν η δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση εξαρτάται από προθετικό σύνολο της αιτίας, όπως διὰ ταῦτα, διὰ τοῦτο, τούτου ἔνεκα κ. ά. ή από ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας χρησιμεύει ως επεξήγηση και λειτουργεί στην περίπτωση αυτή ως ονομαστική πρόταση).

**ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

Με βάση τα παραδείγματα που δίνονται και προσέχοντας τις έντονα γραμμένες λέξεις (εισαγωγή, εκφορά) και τις λέξεις με πλάγια γράμματα (ρήμα εξάρτησης), να συμπληρώσετε τα στοιχεία που κάθε φορά σας ζητούνται.

Είναι επιρρηματικές προτάσεις κρίσεως με άρνηση οὐ (σε ειδικές περιπτώσεις: μή).

- Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον λελύσθαι τὰς σπονδάς, **διότι** ἐς χεῖρας ἦλθον (Οἱ Ἀθηναῖοι νόμιζαν ὅτι οἱ συμφωνίες εἰρήνης εἶχαν παραβιαστεί, διότι συγκρούστηκαν).
- Ἀριαῖος ἐτύγχανεν ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος, **διότι ἐτέρωτο** (Ο Ἀριαῖος τύχαινε να πηγαίνει πάνω σε άμαξα, διότι είχε πληγωθεί).
- Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐλυπήθησαν, **ὅτι** τοιοῦτον ἄνδρα ἠγνόησαν (Αυτοί όταν άκουσαν λυπήθηκαν, γιατί αγνόησαν τέτοιον άντρα).
- Ἐμίσει εἷ τις εὐεργετούμενος ἀχάριστος **φαίνοιτο** (Ἐνωθε απέχθεια, γιατί κάποιος φαινόταν άχάριστος, αν και ευεργετείτο).
- *Θαυμάζω* δ' ἔγωγε, **εἰ** μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' **ὀργίζεται** (Απορώ εγώ τουλάχιστο, γιατί κανείς από σας ούτε θυμάται ούτε οργίζεται).

Εξαρτώνται από ρήματα:

<p>- Ἴσως ἂν οὖν τις ἐπιτιμήσειέν μοι, ὡς οὐκ ἐπαινῶ τούσδε τοὺς ἄνδρας. (Ἴσως κάποιος εἶναι δυνατὸν νὰ με κατηγορήσει, γιὰτὶ δὲν ἐπαινῶ αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς ἄντρες).</p> <p>- Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη (Ὁ Κῦρος φώναζε στὸν Κλεάρχῳ νὰ ὀδηγεῖ τὸ στράτευμα στὸ μέσο των ἐχθρῶν, διότι ὁ βασιλιάς ἦταν ἐκεῖ).</p> <p>- Ταῦτα ἐρωτῶμεν, ἐπεὶ οὐ γινώσκομεν τί ποιεῖ (Ρωτούμε αὐτά, γιὰτὶ δὲ γνωρίζουμε τι κάνει).</p> <p>- Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον (Οἱ Ἀθηναῖοι νόμισαν ὅτι οἱ συμφωνίες εἰρήνης εἶχαν παραβιαστεί, διότι συγκρούστηκαν).</p> <p>- Εἰλόμην τοῦτον τὸν λόγον παραλιπεῖν, ἐπειδὴ λίαν ῥάδιος ἦν ἐκείνοις. (Προτίμησα νὰ παραλείψω αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα, ἐπειδὴ ἦταν πολὺ ἀπλοϊκὸ γιὰ ἐκείνους).</p> <p>- Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μὴτ' ἐνθυμεῖται μὴτ' ὀργίζεται (Απορῶ ἐγὼ τουλάχιστο, γιὰτὶ κανεὶς ἀπὸ σας οὔτε θυμάται οὔτε ὀργίζεται).</p> <p>- Ὅτε τοίνυν οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν (Αφού/ἐπειδὴ λοιπὸν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, ἀρμόζει με προθυμία νὰ θέλω νὰ ἀκούω).</p>	<p>Εισάγονται με τοὺς συνδέσμους :</p>
<p>- Χαίρω, ὅτι εὐδοκίμεῖς (Χαίρομαι, γιὰτὶ προοδεύεις).</p> <p>- Οἱ Ἕλληνες ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο (Οἱ Ἕλληνες ἀπορούσαν, γιὰτὶ ὁ Κῦρος δὲ φαίνόταν πούθενά).</p> <p>- Νῦν δέ, ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλεις καὶ ἐμοὶ τις ἀσχολία ἐστί, εἴμι· ἐπεὶ καὶ ταῦτ' ἂν ἴσως οὐκ ἀηδῶς σου ἤκουον (Τώρα, ἐπειδὴ δὲ θέλεις καὶ ἔχω κάποια ἐργασία, θὰ φύγω· γιὰτὶ καὶ αὐτά με ευχαρίστηση θὰ τὰ ἀκούα ἀπὸ σένα).</p> <p>- Δέομαι οὖν σου παραμεῖναι ἡμῖν, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδῖον ἀκούσαιμι ἢ σοῦ (Σε παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μείνεις μαζί μας, γιὰτὶ ἐγὼ κανέναν ἄλλον, δὲ θὰ ἀκούα με μεγαλύτερη ευχαρίστηση ἐκτὸς ἀπὸ σένα).</p> <p>- Οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμπει οὔτ' αὐτὸς φαίνοιτο (Οἱ στρατηγοὶ ἀπορούσαν, γιὰτὶ ὁ Κῦρος οὔτε ἄλλον στέλλει οὔτε αὐτὸς φαίνεται).</p> <p>- Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον (Οἱ Ἀθηναῖοι νόμισαν ὅτι οἱ συμφωνίες εἰρήνης εἶχαν παραβιαστεί, γιὰτὶ συγκρούστηκαν).</p>	<p>Εκφέρονται με :</p>

- Ἐπεὶ οὐκ ἤθελον καθαιρεῖν τὰ τείχη, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτούς (Ἐπειδὴ δεν ἤθελαν να γκρεμίσουν τα τείχη, τους κήρυξαν τον πόλεμο).
- Ξενοφῶντα ἠτιῶντο, ὅτι ἐδίωκεν ἀπὸ τῆς φάλαγγος (Κατηγοροῦσαν τον Ξενοφῶντα, γιατί τους απομάκρυνε ἀπὸ τη φάλαγγα).
- Διὰ τοῦτο ἐπιτιμῶ, ὅτι πάλαι ἂν ἅπαντα ἀπολέσατε (Γι' αὐτὸ το λόγο κατηγορῶ, γιατί δηλαδή ἀπὸ παλιά θα τα χάνατε ὅλα).

Χρησιμεῖουν ὡς :

Ασκήσεις στις αιτιολογικές προτάσεις

A. Αδίδακτο κείμενο

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρήει· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἵκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενον τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

Ξενοφῶντος *Κύρου Ἀνάβασις*, 1.10.16-18

Λεξιλόγιο:

ἐνταῦθα= (επίρρημα) α. τοπικό (= ἐδῶ) , β. χρονικό (= ἐκεῖνον ἀκριβῶς τὸ χρόνο, τότε)

ἵσταμαι (αμετάβατο ἐδῶ) = σταματῶ, μένω ὀρθίως

τίθεμαι τὰ ὄπλα = ἀποθέτω, ἀκουμπῶ τὰ ὄπλα μου στὸ ἔδαφος

πάρειμι = ἐμφανίζομαι, παρουσιάζομαι

εἰκάζω = νομίζω, ἔχω τὴ γνώμη ὅτι

οἴχομαι = ἀπομακρύνομαι, φεύγω

προεληλακέναι, ἀπαρέμφατο παρακειμένου τοῦ ρήματος προελαύνω = προχωρῶ

αὐτοῦ= (ἐδῶ ἐπίρρημα) ἀκριβῶς ἐδῶ ἢ ἀκριβῶς ἐκεῖ

ἄπειμι /ἀπέρχομαι = φεύγω, ἀναχωρῶ

ὁ δορπηστός = ἡ ὥρα τοῦ ἐσπερινοῦ φαγητοῦ (κατὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου)

Ασκήσεις:

1. Νὰ ἐντοπίσετε καὶ νὰ ἀναγνωρίσετε (εἰσαγωγή, ἐξάρτηση, ἐκφορὰ, λειτουργία) τὶς ἀιτιολογικὲς προτάσεις τοῦ κειμένου.
2. Τὶ εἶναι συντακτικῶς οἱ υπογραμμισμένοι στὸ κείμενο ὀροι: *θέμενοι, τεθνηκότα, οἴχεσθαι, καταληψόμενον, αὐτοῦ, αὐτοῖς, ἀπιέναι*.
3. Νὰ γράψετε τὸ γένικὸ πρόσωπο σ' ὅλες τὶς ἐγκλίσεις τῶν ρημάτων: *ἄγοιντο, ἀπίοιεν, ἐγένετο*.

B. Νὰ υπογραμμίσετε τὶς δευτερεύουσες ἀιτιολογικὲς προτάσεις, νὰ δηλώσετε πῶς εἰσάγονται καὶ νὰ δικαιολογήσετε τὴν ἐκφορὰ τους.

1. Ἄντρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω (= δυσφορῶ) τοῖς παροῦσι πράγμασι.
2. Λεῖπουσιν τὸν λόφον οἱ ἵππεῖς, ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα ἐχώρουν Ἕλληνες.
3. Ὡς δὲ τὴν νύκτα ἠγγύνησαν, ἐκάθευδον μέχρι πόρρω (=ἀργά) τῆς ἡμέρας.
4. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
5. Ἐχαλέπηναν, ὅτι αἰσθόιντο τοὺς πολεμίους ἰόντας.

Λύσεις ασκήσεων για τις αιτιολογικές προτάσεις

A. Αδίδακτο κείμενο :

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρήει· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἵκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενον τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

(Ξενοφῶντος *Κύρου Ἀνάβασις*, A, 10, 16 -18)

Μετάφραση κειμένου:

A. Εκεί σταμάτησαν οι Έλληνες και αφού τοποθέτησαν τα όπλα ξεκουράζονταν · και συγχρόνως απορούσαν, γιατί ο Κύρος δε φαινόταν πουθενά ούτε άλλος εκ μέρους αυτού (του Κύρου) παρουσιαζόταν· γιατί δε γνώριζαν ότι αυτός είχε πεθάνει, αλλά νόμιζαν (υπέθεταν) ἢ ὅτι εἶχε απομακρυνθεῖ καταδιώκοντας τον εχθρό ἢ εἶχε προχωρήσει, για να καταλάβει κάποια θέση· και οι ίδιοι συσκέπτονταν, αν αφού μείνουν, φέρουν τις αποσκευές τους στο μέρος αυτό ἢ αναχωρήσουν από το στρατόπεδο. Φάνηκε καλό σ' αυτούς να αναχωρήσουν · και φτάνουν στις σκηνές τους κατά την ώρα του δείπνου. Εκείνης της ημέρας αυτό το τέλος υπήρξε (έτσι τελείωσε η ημέρα αυτή).

Ασκήσεις:

1. Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε (εισαγωγή, εξάρτηση, εκφορά, λειτουργία) τις αιτιολογικές προτάσεις του κειμένου.

α. **ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο:** αιτιολογική πρόταση, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ὅτι**, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (ἐθαύμαζον) και χρησιμεύει ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας.

β. **(ὅτι) οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρήει:** αιτιολογική πρόταση, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ὅτι** (εννοείται), εκφέρεται με απλή οριστική, αν και εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (ἐθαύμαζον). Και οι δύο προτάσεις (α' και β') συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά - συμπλεκτικά. Αυτή η εναλλαγή της ευκτικής του πλαγίου λόγου με την οριστική δηλώνει μετάβαση από κάτι το αβέβαιο σε κάτι βέβαιο .

2. Τι είναι συντακτικώς οι υπογραμμισμένοι στο κείμενο όροι: *θέμενοι, τεθνηκότα, οἴχεσθαι, καταληψόμενον, αὐτοῦ, αὐτοῖς, ἀπιέναι.*

θέμενοι: χρονική μετοχή

τεθνηκότα: κατηγορηματική μετοχή λόγω του γνωστικού ρήματος ἤδεσαν

οἴχεσθαι: ειδικό απαρέμφατο αντικείμενο του δοξαστικού ρήματος εἵκαζον

καταληψόμενον: τελική μετοχή (σε χρόνο μέλλοντα)

αὐτοῦ: επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου

αὐτοῖς: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου (λόγω του ἔδοξεν)

ἀπιέναι: υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα ἔδοξεν

3. Να γράψετε το γένικό πρόσωπο σ' όλες τις εγκλίσεις των ρημάτων : ἄγοντο, ἀπίοιεν, ἐγένετο

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
ἄγονται	ἄγονται	ἄγοντο	ἀγέσθων
ἀπίασι	ἀπίωσι	ἀπίοιεν	ἀπιόντων
ἐγένετο	γένηται	γένοιτο	γενέσθω

B. Να υπογραμμίσετε τις δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις, να δηλώσετε πώς εισάγονται και να δικαιολογήσετε την εκφορά τους.

1. Ἄντρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω (= δυσφορῶ) τοῖς παροῦσι πράγμασι.

ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασι: εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ὅτι**, εκφέρεται με οριστική μετά από αρκτικό χρόνο.

2. Λείπουσιν τὸν λόφον οἱ ἰππεῖς, ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα ἐχώρουν Ἕλληνες.

ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα ἐχώρουν Ἕλληνες: εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ἐπεὶ**, εκφέρεται με οριστική μετά από αρκτικό χρόνο.

3. Ὡς δὲ τὴν νύκτα ἠγρύπνησαν, ἐκάθευδον μέχρι πόρρω (=αργά) τῆς ἡμέρας.

ὡς δὲ τὴν νύκτα ἠγρύπνησαν: εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ὡς**, εκφέρεται με οριστική, αν και εξαρτάται από ιστορικό χρόνο, το περιεχόμενο της δευτερεύουσας έχει ισχύ και στο παρόν.

4. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους: εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ὅτι**, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου μετά από ιστορικό χρόνο .

5. Ἐχαλέπησαν, ὅτι αἰσθόιντο τοὺς πολεμίους ἰόντας.

ὅτι αἰσθόιντο τοὺς πολεμίους ἰόντας: εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ὅτι**, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου μετά από ιστορικό χρόνο.

